

Vidéki könyvtáraink tudományos munkája

A megyei könyvtárak működési szabályzata, az általános műveltség terjesztése és a területéhez tartozó könyvtárak módszertani irányításán kívül, bizonyos tudományos feladatok végzésére is utal. A könyvtár hármass funkciója, az olvasószolgálat, a hálózathoz tartozó könyvtárak módszertani irányítása mellett, fontos feladatként jelöli meg a tájra vonatkozó irodalom (könyv, folyóirat, napi sajtó és egyéb nyomtatvány) gyűjtését, melyeknek feltárásával közvetlen segítséget nyújthat a tudományos kutatómunkához. Ennek a feladatnak rendszer elvégzése első helyen fontos ott, ahol a tudományegyetemek mellett működő tudományos intézeti könyvtárak nincsenek.

Könyvtári hálózatunk gyors fejlődésével párhuzamosan, a könyvtárosok politikai és szakmai képzettsége is fokozatosan emelkedett. Egyre igényesebbek lettek az olvasók és kívánságokkal naponta tervszerűbb és a tudományos követelményeknek megfelelő igényt támasztanak a könyvtárak dolgozóival szemben. A könyvtári munka minőségi javulásával, az olvasók általános műveltségének emelkedésével mindig jobban kiszélesedik az olvasók érdeklődési köre, és ennek megfelelően fokozatosan fejleszteni kell a könyvtár állományát. A szépirodalom mellett a tudományos műveket is megkeresik a maguk olvasói. A könyvtárak az állománygyarapításnál ma már nem hagyhatják figyelmen kívül az olvasók érdeklődését, így rövid időn belül, a tudományos irodalom egy külön részeként bekerült a könyvtárakba a *tájékoztató irodalom* is. Különösen megérett a *megyetörténeti* művek iránti kereslet, a *lakóhelyismereti* kutatás óta. A megye pedagógusai öntevékenyen kapcsolódtak be a helytörténeti kutatásba, hogy iskolai és iskolán kívüli nevelőmunkájuk során az összegyűjtött helyi haladó hagyományokat a hazafias nevelés szolgálatába állítsák.

A III. pártkongresszuson Rákosai elvtárs beszédében kulturális fejlődésünk egyik jelentős feltételeként emelte ki nemzeti hagyományainkat, amikor azt mondta: *»Az ifjúság hazafias nevelését nemzeti művelődésünk és történelmünk gazdagabbán feltárt örökségével kell megalapozni.«* A szülőföld és a haza szeretetének egyik forrása népünk történeti, irodalmi és művészeti múltja, s azok a haladó hagyományok, melyek a jövőbe mutatnak és szocialista kultúránk fejlődését szolgálják.

Történelmi ismereteink gyarapítása közben tudjunk csak levonni a múlt ta-

nulságait és érthetjük meg a jelent, melyből műveltségünk emelkedésével egyre inkább kibontakozik a jövő kepe.

A szocialista embernevelés el sem képzelhető a táj — amelyen él — s annak gazdasági, társadalmi és művelődési múltjának és jelen eredményeinek beható ismerete nélkül. Ezt a nevelőmunkát az iskolán kívül az arra hivatott állami és tömegszervezeteknek, tudományos és közművelődési intézményeknek kell elvégezniük.

A szülőföld igazi szeretete alapja és kiinduló pontja hazánk megismerésének. Ehhez az első lépés egy-egy helység, üzem, táj, megye, vagy országrész történeti anyagának, irodalmi emlékeinek összegyűjtése, majd annak értékelő rendezése után tudományos felkutatása az olvasók és a kutatók számára. A helytörténeti anyag felhasználása érdekében behatóan kell foglalkozni a községek lakóinak életével, az üzemek fejlődésével, a tájjal, melyen a dolgozó nép nagy család közössége él, a megye, országrész múltjával és fejlődő jelenével, ahol a munka lázában épül népünk jövője. *Ezen a téren könyvtárosainkra szép és megtisztelő munka vár.*

A működési szabályzat által körvonalozott feladatokat nem lépi túl a könyvtár, sőt akkor tölti be a reá váró hivatását, ha a megye lakosságának tudományos irányú érdeklődését úgy elégíti ki, hogy közben a tudományos intézmények színvonalára emelkedik. A megyei könyvtár a múzeum és levéltár mellett tudományos működését akkor fogja biztosítani, ha gyűjtőkörén belül a könyvtár profiljának megtartásával, a *tudományos jellegű történeti irodalommal együtt, irodalomtörténeti szempontból értékes kéziratokat, helytörténeti feljegyzéseket, színhagyományok alapján összegyűjtött néprajzi és az üzemek, gyárak életére vonatkozó írásos emlékeket, fényképeket beszerzi a könyvtár adattára számára.*

Nagyon fontosnak tartom a könyvtár tudományos munkája mellett a megye *»Kültúrtörténeti Albuma«*-nak összeállítását, melyben nagy szülőföldünk (tudósok, írók, művészek) fényképei és rövid életrajzi adatai foglalnak helyet. Egyidejűleg részletes adatgyűjtést kell végezni a megyei vonatkozású kiemelkedő történeti események anyagának összeállításához is. Ehhez is szükséges az, hogy fényképeket is gyűjtsünk, melyek bemutatják a tájat, ahol az események lejátszódnak, a várakat és településeket, ahol népünk évszázadokon át élethalálharcát vívta szabadságáért, a nagy nemzeti hő-

sök emlékműveit, melyek történelmünk kiemelkedő eseményeit jelzik.

Különösen fontos ez a munka azokban a könyvtárakban, amelyeknek története alig egy félvétezedes múltra tekint vissza. Ezek közé tartozik a zalaegerszegi Megyei Könyvtár is, amely 1950-ben alakult. Elődje mindössze 1 méter hosszú és 50 cm magas fenyőfaszekrény volt, csupán 70 kötet könyvvel, mely 1945 előtt a »városi népkönyvtár« címet viselte. Ilyen előzmények után, amikor a könyvtár hajlékot kapott, teljesen töretlen utakon járt. Nem volt kicsi feladat kiépíteni a megye könyvtári hálózata mellett a város dolgozóit és a könyvtár között ma fennálló kapcsolatot és fokozatosan eljutni addig, hogy 1955. év első negyedében Zalaegerszegen 16.171 kötet könyv forduljon meg az olvasók kezében. Az öt éve működő könyvtárnak, ha szűk keretek között is, van kielégítő helyisége és 17.858 kötet helyi kölcsönzési állománya.

A könyvtár a helytörténeti irodalom gyűjtését 1953-ban kezdte meg. Jelenleg néhány száz olyan kiadvány van a könyvtár birtokában, mely alapot képez a tájjellegű részleg kiépítéséhez és eligazítást nyújt a további gyűjtő munkához.

Sokkal gazdagabb a könyvtár »Kultur-történeti Adattára«, melynek gyűjtését a Zalamegyei Néprajzkutató Munkaközösség 1945-ben kezdte meg. A néprajzi munkaközösség 127 tagja tíz éven át közel 15 ezer lapnyi néprajzi és megyetörténeti anyagot gyűjtött össze. Az

adattári kéziratgyűjtemény beletárolt 383 tételből eddig elkészült a gyűjtői és a földrajzi katalógusa. A gyűjtött kézirat 113 zalai községről tartalmaz adatot, és az első negyedévben 33 község helytörténeti kutatását segítette a könyvtár. A gyűjteményben 814 népdal, 1141 népdalszöveg, több száz lapnyi népmese és 67 népi tánc leírása is megvan. A népdal és a népköltészeti anyagról elkészült a gyűjtői és a földrajzi katalógus. Zala megye kulturmunkásainak és történelmi nagyjainak életrajzát és munkásságát egy háromkötetes kéziratot munka foglalja össze betűrendben, melyről időrendi, földrajzi és betűrendes katalógus ad a kutatóknak tájékoztatást.

Részben elkészült a megye irodalmának bibliográfiája is, mely magában foglalja a megyére vonatkozó könyvek, folyóiratokban megjelent cikkek és naplók bibliográfiai adatait és a megye sajtótörténeti anyagát is. A *tájbibliográfia* szerkesztésének munkája és annak összeállítása komoly hiányt pótolna a könyvtár további feladatainak megoldásához. Arra törekszünk, hogy könyvtármányunk katalógus útján történő feltárásával, valamint segédkönyvtárunk kiegészítésével megoldjuk a helytörténeti kutatás területén eddig megmutakozó nehézségeket és igyekszünk tökéletesíteni ezen a téren tájékoztató szolgáltatunkat, hogy egy lépéssel előbbre vihesük a vidéki könyvtárak tudományos könyvtárrá válásának ügyét.

F ü l ö p I s t v á n

MEGJUTALMAZOTT LEVELEZŐINK

Nagy Endre (Kohász Szakszervezet) Beesk Andor (Főv. Szabó Ervin Könyvtár XIX. ker.), Szőlősy Tibor (Miskolc, Megyei Könyvtár), Kovács Károly (Szakszó, Jánási Könyvtár) és Irányi Lujza (Főv. Szabó Ervin Könyvtár, VI. ker.) levelezőinknek könyvjutalmat küldtünk.

□

Az Országos Műszaki Könyvtár 1955. évi I. negyedévi munkájáról

Az Országos Műszaki Könyvtár állománya 1955. év első negyedében 3074 kötet könyvvel, 1260 féle folyóirattal, 50 296 darab szabadalmi leírással és 3309 darab szakfordítási másolattal gyarapodott.

A jelzett időszakban 31 266 olvasó és 8473 kölcsönző vette igénybe a könyvtárat és összesen 73 242 kötet könyvet, illetve folyóiratot tanulmányoztak. Az olvasásra kiadott szabadalmak száma 764 567 darab volt.

A könyvtár fordítási osztálya az elmúlt negyedévben 955 szakcikket fordítottat le 11 326 oldal terjedelemben és 47 353 oldal fordítási másolatot juttatott el a megrendelő üzemekhez és kutatóintézetekhez. (OMK.)

□

A *Mintakatalógusról* ankétot rendezett az Orsz. Széchényi Könyvtár április 18-án. A hozzászólók a kiadvány szerkesztését, válogatását bírálták meg és elmondták tapasztalataikat a kiadvány felhasználásáról is. (OSZK.)

A gothai Landesbibliothek nemrégiben azt a feladatot vállalta magára, hogy a Német Demokratikus Köztársaság egyes könyvtáraiban lévő tudományos irodalom duplum-példányait és a nem használt példányokat összeírja, összegyűjti és felajánlja a tudományos, a kutató és gazdasági intézeteknek. Ily módon a könyvtár az 1954. év három negyedéve alatt több mint 103 000 kötetet osztott szét, figyelembevéve az újonnan létesített főiskolák és tudományos intézetek szükségleteit is. Ugyan-ezen időszak alatt a könyvtár több mint 70 000 kötetet vett át. (Knihovna.)

□

Az *ünnepi könyvhét* könyvtári feladatainak segítésére módszertani útmutatót adott ki Országos Széchényi Könyvtár módszertani osztálya.

□

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár az elmúlt év decemberében 52 könyvet küldött a keleti közéleti könyvtáraknak. Három és fél hónap alatt a leküldött mezőgazdasági könyvek forgalma a következő volt: baromfi-tenyésztésből 5 könyvet 12-szer, sertés-tenyésztésből 5 könyvet 24 esetben, gyümölcs-termesztésből 12 könyvet 55 esetben, kertészetből 6 könyvet 12 esetben, szőlő- és borszőlő-termesztésből 12 könyvet 46 esetben, takarmányozásból 3 könyvet 7 esetben kölcsönöztek. Nem kölcsönöztek ki Gyár-lás: Zöldtrágyázás és Fábry: Gyümölcslé- és tárolás című könyvet. (Weltner R.-né.)